

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА
АКАДЕМІЯ» ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Кафедра педагогіки та методик навчання

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор
комунального закладу вищої
освіти «Хортицька
національна навчально-
реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради

О.П. Позднякова
2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*СВ 1.002 «Організація і управління освітнім процесом у закладі
дошкільної освіти з інклюзивним навчанням»*

Галузь знань	01	Освіта
Спеціальність	012	Дошкільна освіта
Рівень освіти		другий (магістерський)

2019 – 2020 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація і управління освітнім процесом у закладі дошкільної освіти з інклюзивним навчанням» для студентів першого курсу факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

РОЗРОБНИК:

Антоненко І.Ю., декан факультету реабілітаційної педагогіки та соціальної роботи другого, кандидат психологічних наук, доцент

Лупінович С.М., завідувач кафедри педагогіки та методик навчання, кандидат педагогічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки та методик навчання.

Протокол № 7 від 28 лютого 2019 р.

Завідувач кафедри

Педагогіки та методик навчання С.М. Лупінович Лупінович С.М.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання	денна
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта	Вибіркова	
	Спеціальність 013 Початкова освіта	Семестр	2-й
Модулів – 3	Рівень освіти: другий (магістерський)	Аудиторні години: 36 год.	
Змістових модулів – 3		Лекції: 20 год.	Практичні: 16 год.
Загальна кількість годин – 120		Самостійна робота: 84 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3		Вид контролю: екзамен	

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета навчальної дисципліни: сприяння в орієнтуванні студентів в організації навчально-виховного процесу, змісту, принципах та методах управління системою національної початкової освіти; ознайомленні з основними шкільними документами.

Завдання навчальної дисципліни: оволодіння теоретичними основами управління, керівництва та менеджменту сучасної української початкової школи; ознайомлення з найбільш значущими та перспективними сучасними педагогічними ідеями й теоріями організації та управлінні навчально-виховним процесом у початковій школі; сприяння засвоєння основних функцій, принципів та методів управління у початковій школі; ознайомлення із основними шкільними документами і формування вміння з ними працювати.

У процесі вивчення дисципліни студенти повинні:

знати: основи теорії управління освітою; поняття «управління», «керівництво», «менеджмент». Структуру управління освітою згідно державного Закону «Про освіту», «Про вищу освіту», положень про освітні заклади, особливості інспектування закладів освіти; категорії управління закладами освіти; особливості планування та обліку роботи початкової школи, внутрішнього шкільного контролю, педагогічного аналізу навчально-виховного процесу в початковій школі; особливості методичної роботи в початковій школі; теоретичні засади інноваційної спрямованості педагогічної діяльності та наукової організації праці в початковій школі як запоруки вдосконалення навчально-виховного процесу; законодавчі, нормативно-правові та організаційні документи, які регулюють діяльність початкової школи та інших закладів освіти;

вміти: орієнтуватися, розкривати суть і зміст основних положень теорії управління освітою; розкривати суть основних категорій теорії управління освітою та використовувати їх у педагогічній діяльності; визначати основні напрями організації методичної роботи в початковій школі; використовувати в своїй педагогічній діяльності законодавчі, нормативно-правові та організаційні документи, які регулюють діяльність початкової школи та інших закладів освіти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягнути таких результатів навчання (компетентностей): здатністю аналізувати досягнення сучасної психолого-педагогічної науки з питань управління; здатністю організовувати методичну роботу в школі; здатністю прогнозувати і планувати свою професійну діяльність; здатністю узагальнювати і впроваджувати передовий педагогічний досвід; здатністю оперувати термінологією.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ.

Тема 1. Управління закладом освіти як педагогічна проблема.

Українське школознавство як важлива частина педагогіки. Поняття про управління, внутрішньошкільне управління, педагогічний менеджмент. Питання управління і керівництво школою в Законі України «Про освіту», положення про заклади освіти. Побудова системи управління освітою в Україні. Статут початкової школи, його структура і значення.

Тема 2. Структура управління освітою в Україні.

Державне управління системою освіти. Школа як педагогічна система і об'єкт управління. Педагогічна рада школи та громадське самоврядування в школі. Їх функції, зміст і форми роботи.

Тема 3. Інспектування шкіл.

Структура шкільної інспекції. Зміст роботи шкільної інспекції. Особливості організації та проведення інспектування. Ліцензування та атестація закладів освіти.

Тема 4. Законодавчі, нормативно-правові та організаційні документи, які регулюють діяльність початкової школи та закладів освіти.

Законодавчі документи, які регулюють діяльність школи та закладів освіти. Нормативно-правові документи, які регулюють діяльність школи та закладів освіти. Організаційні документи, які регулюють діяльність школи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. НАУКОВІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ.

Тема 5. Категорії управління закладом освіти.

Принципи управління закладами освіти. Методи управління. Функції управління. Загальні функції управління: аналіз, облік, регулювання, контроль, координування, організація. Спеціальні функції управління Функціональні обов'язки керівника закладу освіти. Функціональні обов'язки заступників керівника закладу освіти.

Тема 6. Планування та облік роботи початкової школи.

Планування роботи школи. Особливості. Принципи планування роботи школи. Облік роботи школи. Види планів роботи школи й основні вимоги до них. Перспективне планування. Річний план роботи школи. Поточне планування. План-календар роботи закладу освіти. Планування науково-методичної роботи. План роботи шкільної бібліотеки. План роботи шкільних гуртків та спортивних секцій. Календарний план роботи класного керівника.

План роботи вихователя групи продовженого дня. Особисте планування роботи керівників шкіл.

Тема 7. Внутрішній шкільний контроль.

Вимоги до організації внутрішнього шкільного контролю та регулювання. Особливості внутрішнього шкільного контролю. Зміст внутрішнього шкільного контролю. Принципи організації контролю. Види, форми, методи внутрішнього шкільного контролю.

Тема 8. Педагогічний аналіз навчально-виховного процесу і управління початковою школою.

Інформаційне забезпечення внутрішнього шкільного управління: оперативна інформація, стратегічна інформація, цілісна система шкільної інформації. Підвищення аналітичної основи управління: системний аналіз уроку, логіка аналізу виховного заходу, параметри якості знань і рівня вихованості школярів, аналіз підсумків навчального року, визначення завдань на новий навчальний рік.

Тема 9. Організація та управління навчальним процесом початкової школи.

Організація навчально-виховного процесу в початковій школі. Особливості управління навчально-виховним процесом у початковій школі з малою кількістю учнів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.

Тема 10. Методична робота в початковій школі.

Значення методичної роботи для підвищення рівня професійної підготовки вчителя. Основні форми методичної роботи в школі. Підвищення кваліфікації та атестації педагогічних працівників. Методичні об'єднання вчителів початкової освіти.

Тема 11. Інноваційна та наукова спрямованість в початковій школі – основа вдосконалення навчально-виховного процесу

Проблеми вивчення, узагальнення і поширення передового досвіду учителів і педагогічних колективів, впровадження в практику школи досягнень педагогічної науки. Передовий педагогічний досвід. Види, способи вивчення, узагальнення, поширення і впровадження досягнень педагогічної науки і передового педагогічного досвіду. Критерії педагогічних інновацій. Принципи наукової організації педагогічної праці в національній школі.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем змістових модулів	Кількість годин			
	всього	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	7
Змістовий модуль 1. Основи теорії управління освітою				
1. Управління закладом освіти як педагогічна проблема.	10	1	1	8
2. Структура управління освітою в Україні.	11	1	1	9
3. Інспектування шкіл.	11	2	1	8
4. Законодавчі, нормативно-правові та організаційні документи, які регулюють діяльність початкової школи та закладів освіти.	11	2	1	8
Разом за змістовим модулем 1	43	6	4	33
Змістовий модуль 2. Наукові основи управління закладами освіти				
5. Категорії управління закладом освіти.	11	2	1	8
6. Планування та облік роботи початкової школи.	11	2	2	7
7. Внутрішній шкільний контроль.	11	2	2	7
8. Педагогічний аналіз навчально-виховного процесу і управління початковою школою.	11	2	2	7
9. Організація та управління навчальним процесом початкової школи.	11	2	1	8
Разом за змістовим модулем 2	55	10	8	37
Змістовий модуль 3. Організація вдосконалення педагогічної діяльності вчителів початкової освіти				
10. Методична робота в початковій школі.	11	2	2	7
11. Інноваційна та наукова спрямованість в початковій школі – основа вдосконалення навчально-виховного процесу.	11	2	2	7
Разом за змістовим модулем 3	22	4	4	14
Всього	120	20	16	84

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1	1	Управління закладом освіти як педагогічна проблема	1
2	2	Структура управління освітою в Україні	1
3	3	Інспектування шкіл	2
4	4	Законодавчі, нормативно-правові та організаційні документи, які регулюють діяльність початкової школи та закладів освіти	2
5	5	Категорії управління закладом освіти	2
6	6	Планування та облік роботи початкової школи	2
7	7	Внутрішній шкільний контроль	2
8	8	Педагогічний аналіз навчально-виховного процесу і управління початковою школою	2
9	9	Організація та управління навчальним процесом початкової школи	2
10	10	Методична робота в початковій школі	2
11	11	Інноваційна та наукова спрямованість в початковій школі – основа вдосконалення навчально-виховного процесу	2
Усього			20

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1	1	Управління закладом освіти як педагогічна проблема	1
2	2	Структура управління освітою в Україні	1
3	3	Інспектування шкіл	1
4	4	Законодавчі, нормативно-правові та організаційні документи, які регулюють діяльність початкової школи та закладів освіти	1
5	5	Категорії управління закладом освіти	1
6	6	Планування та облік роботи початкової школи	2
7	7	Внутрішній шкільний контроль	2
8	8	Педагогічний аналіз навчально-виховного процесу і управління початковою школою	2
9	9	Організація та управління навчальним процесом початкової школи	1
10	10	Методична робота в початковій школі	2
11	11	Інноваційна та наукова спрямованість в початковій	2

		школі – основа вдосконалення навчально-виховного процесу	
Усього			16

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/П	№ теми	Назва теми	Кількість годин
1	2	3	4
1	1	Із Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» випишіть статті про управління, органи управління і самоврядування закладів освіти. Занотуйте міркування педагогів про особливості організації управління, керівництво і менеджмент загальноосвітніх закладів.	8
2	2	Ознайомтеся із поглядами В. О. Сухомлинського на проблеми керівництва загальноосвітніми навчальними закладами. З цією метою опрацюйте його працю «Розмова з молодим директором». Теми рефератів, співдоповідей та повідомлень: а) менеджмент як основа новітніх підходів до управління освітою. б) базові терміни менеджменту в освіті (За Р. С. Тягуром). в) системний підхід в управлінні. Змодельуйте систему управління освітою в Україні (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми). Із студентами групи організуйте дискусію на тему «Організація педагогічним процесом». Занотуйте міркування педагогів про значення планування при організації навчально-виховного процесу в загальноосвітній школі. Користуючись творами педагогів визначить роль обліку в організації діяльності загальноосвітньої школи.	9
3	3	Занотуйте міркування педагогів про значення внутрішнього шкільного контролю. Випишіть примірний розподіл обов'язків між шкільними адміністраторами при здійсненні внутрішнього шкільного контролю. Занотуйте міркування педагогів про значення аналізу уроків та виховних заходів у вдосконаленні навчально-виховного процесу. Ознайомтеся у школі із системою планування закладу та особливостями обліку роботи.	8

		Проаналізуйте: а) план роботи школи; б) план роботи директора школи.	
4	4	Теми рефератів, співдоповідей та повідомлень: а) особливості контролю за якістю знань, умінь та навичок; б) суть контролю за станом викладання певних предметів; в) всередині шкільний контроль за якістю виховної роботи. Проаналізуйте алгоритми: а) контролю за рівнем навчальних досягнень школярів; б) проведення тематичного і фронтального контролю (Лаврук В. Внутрішньошкільний контроль: Практичний poradnik керівника школи. – К.: Вид. дім «Шкіл.світ», 2006. – С. 75-80). Проаналізуйте пам'ятки з вивчення системи уроків вчителя. (Лаврук В. Внутрішньошкільний контроль: Практичний poradnik керівника школи. – К.: Вид. дім «Шкіл.світ», 2006. – С. 96-104).	8
5	5	Порівняйте календарні плани, запропоновані в журналі «Початкова школа» із календарними планами вчителів у яких були на практиці. Складіть календарний навчальний план для 1, 2, 3 класів (предмети і клас за вибором). Структура організації всередині шкільного контролю (досвід побудови наочного посібника, опорної схеми).	8
6	6	Змодельуйте структуру всередині шкільного контролю за відвідування учнями навчальних занять. Складіть свій план аналізу: а) уроку в початкових класах; б) виховного заходу. Запропонуйте методику аналізу роботи вчителя на уроці: а) засвоєння нових знань; б) засвоєння навичок і умінь; в) застосування знань, навичок і умінь; г) узагальнення та систематизації знань; г) перевірки та корекції знань, навичок та умінь;	7
7	7	Проаналізуйте алгоритм роботи з вивчення і впровадження вимог директивних та нормативних документів. (Лаврук В. Внутрішньошкільний контроль: Практичний poradnik керівника школи. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ», 2006. – С. 68-69).	7
8	8	Проаналізуйте пам'ятки з вивчення стану ведення класних журналів, особових справ учнів (Лаврук В. Внутрішньошкільний контроль: Практичний poradnik	7

		керівника школи. – К.: Вид. дім «Шкіл. світ», 2006. – С. 122, 123).	
9	9	Випишіть вимоги, щодо оформлення ділової документації в закладі освіти. Заповніть таблицю, в яку необхідно вписати документ про школу: Законодавчі документи, які регулюють діяльність школи та закладів освіти. Нормативно-правові документи, які регулюють діяльність школи та закладів освіти. Організаційні документи, які регулюють діяльність школи.	8
10	10	Випишіть значення понять: досвід, педагогічний досвід, інновації. Занотуйте міркування видатних педагогів про значення вивчення, узагальнення, поширення передового педагогічного досвіду у зростанні педагогічної майстерності вчителів початкових класів. Теми рефератів, співдоповідей та повідомлень: а) сутність освітніх інноваційних процесів; б) види освітніх інновацій. Проаналізуйте пам'ятку з вивчення та впровадження педагогічного досвіду (Лаврук В. Внутрішньошкільний контроль: Практичний poradnik керівника школи. – К.: Вид. Дім «Шкіл.світ», 2006. – С. 115-117).	7
11	11	Проаналізуйте педагогічні ситуації № 1 (Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка: завдання і ситуації: Практикум. – К.: Знання-Прес, 2003. – Т. 24.).	7
Всього			84

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

– *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування.

– *методи письмового контролю*: самостійна робота, модульне письмове тестування, реферат.

– *методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Формами перевірки та контролю знань студентів є:

1. *Попередній контроль* застосовується як передумова для успішного планування і керівництва навчальним процесом. Він дає змогу визначити наявний рівень знань студентів для планування навчального матеріалу.

2. *Поточний контроль* є органічною частиною всього педагогічного процесу і слугує засобом виявлення ступеня засвоєння навчального матеріалу.

3. *Проміжний контроль* дозволяє перевірити ступінь засвоєння матеріалу після закінчення вивченого модулю.

4. *Підсумковий контроль* застосовується після вивчення студентом усього обсягу вивченого матеріалу. Видом підсумкового контролю з дисципліни є екзамен.

9. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Кількість балів	ЗМ 1				ЗМ 2					ЗМ 3	
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11
Практичні заняття (22 б)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Самостійна робота (22 б)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Проміжний модульний контроль (26 б)	8				10					8	
Підсумковий контроль (30 б)	30										

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

За шкалою ЄКТС	За бальною шкалою	За національною шкалою
A	90-100 балів	5 (відмінно)
B	82-89 балів	4 (добре)
C	75-81 балів	

D	70-74 бали	3 (задовільно)
E	60-69 балів	
FX	35-59 балів	2 (незадовільно)
F	1-34 бали	

Перелік питань до екзамену

1. Управління і керівництво початковою школою
2. Принципи управління початковою освітою.
3. Структура управління початковою освітою в Україні.
4. Органи управління системою початкової освіти в Україні та їх завдання.
5. Методи організації педагогічного управління.
6. Організаційно-педагогічні методи управління освітою
7. Соціально-психологічні методи управління початковою школою.
8. Функції управління.
9. Службові обов'язки керівника початкової школи.
10. Службові обов'язки заступників керівника початкової школи.
11. Органи громадського самоврядування в початковій школі..
12. Система шкільного планування, його принципи.
13. Зміст внутрішнього шкільного планування на тиждень.
14. Зміст річного плану роботи початкової школи.
15. Педагогічна рада школи, її роль та особливості роботи.
16. Педагогічний аналіз навчально-виховного процесу в початковій школі.
17. Системний аналіз уроку.
18. Логіка аналізу виховного заходу.
19. Вимоги до організації внутрішнього шкільного контролю і регулювання.
20. Види контролю у початкових класах.
21. Форми і методи контролю в початкових класах. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів.
22. Інтегровані рівні навчальних досягнень учнів і їх характеристика.
23. Особливості оцінювання в першому і другому класах.
24. Основні функції перевірки і оцінювання навчальних досягнень учнів.
25. Основні форми і зміст методичної роботи в початковій школі.
26. Функції методичної роботи в початковій школі.
27. Критерії визначення передового педагогічного досвіду.
28. Проблеми вивчення, узагальнення і впровадження в практику передового педагогічного досвіду.
29. Педагогічний досвід і його види.
30. Методика вивчення і впровадження педагогічного досвіду.
31. Інновації (нововведення) в освіті та критерії їх оцінювання.

32. Основні законодавчі документи про початкову освіту.
33. Основні нормативно-правові документи про школу.
34. Основні організаційні документи про школу.
35. Вимоги до ведення класного журналу.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА:

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посібник / Н.П. Волкова. – Вид. 2-ге, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
2. Григораш В. В. Настільна книга заступника директора школи з навчально-виховної роботи / В. В. Григораш. – Х. : Вид. група «Основа», 2008. – 304 с.
3. Григораш В. В. Організація діяльності керівника школи / В.В. Григораш. – Х. : Вид. група «Основа», 2011. – 224 с.
4. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс] Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/
5. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Дичківська – К. : Академвидав, 2004.
6. Дубасенюк О.А. Практикум з педагогіки / О. А. Дубасенюк – К. : Центр навчальної літератури, 2004
7. Енциклопедія освіти / За ред. В.Кременя. – К. : Юніком Інтер, 2008. – 1040 с.
8. Житник Б. О. Методологічні проблеми дослідницької діяльності вчителя / Б. О. Житник ; Організація дослідницько-експериментальної роботи в сучасній школі / Є. М. Павлютенков. Дослідницька діяльність як продуктивна освітня послуга методичного менеджменту : [навч. посіб.: зб.] / І.В. Маслікова. – Х. : Основа, 2008. – 160 с.
9. Закон України «Про вищу освіту». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
10. Закон України «Про освіту» – [Електронний ресурс. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T172145.html
11. Інструктивно-методичні матеріали щодо контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів // Додаток до листа Міністерства освіти і науки України. – 28 січня. – 2014. – № 1/9-74 [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692> Книга вчителя початкової школи: довідкові матеріали для організації роботи вчителя / Упор. Г.Ф. Древаль, А. М. Заїка. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006.
12. Ключові тези орієнтовних вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів 1-4 класів та методичних рекомендацій до оновлених програм початкової школи (1-4 клас) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/6119->
13. Книга вчителя початкової школи: довідкові матеріали для організації роботи вчителя / Упор. Г. Ф. Древаль, А. М. Заїка. – Харків : Торсінг Плюс, 2006.
14. Конаржевський Ю.А. Менеджмент и внутришкольное управление / Ю. А. Конаржевський – М. : Центр «Пед.поиск», 2000.

15. Концепція Нової Української школи (оновлено)». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
16. Критерії оцінювання». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola-2016-2/>
17. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підручник. / А. І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. – К. : Знання – Прес, 2003.
18. Кулаченко О.В. 105 схем і таблиць: Заступнику директора та вчителю початкової школи / О.В. Кулаченко. – Х. : Вид. група «Основа», 2009. – 112 с.
19. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навч. посібн. / О.Г. Кучерявий. – К. : Видавничий дім «Слово», 2014. – 440 с.
20. Мазоха Д. Педагогіка : Навч. посібник / Д. Мазоха, Н. Опанасенко. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 232 с.
21. Максимюк С.П. Педагогіка : посібник. / С.П. Максимюк. – К.: Кондор, 2005.
22. Мармиза О. І. Менеджмент в освіті: секрети успішного управління / О. І. Мармиза – Х. : Вид. Група «Основа», 2005.
23. Методична робота вчителя початкових класів / упоряд. О.Б. Полєвікова. – 2-ге вид. – Х. : Вид. група «Основа», 2012. – 320 с.
24. Методичні рекомендації». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola-2016-2/>
25. Мойсеюк Н. Педагогіка : Навч. посібник / Н. Мойсеюк. – К., 2007. – 656 с.
26. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навчальний посібник. / Н. Є. Мойсеюк – К. : ВАТ «Академія», 2007.
27. Навчальні програми для початкової школи». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola-2016-2/>
28. Науково-методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів та оформлення сторінок класних журналів у 1-4 класах / укладач Ротфорт Д.В. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://docs.google.com/document/d/1x36dfP9wer_zU2EzSShkLxZSPIKS9JMaR9tWWNA4tak/ed it
29. Нікітіна І.П. Робочий журнал молодого вчителя. / І. П. Нікітіна, О. В. Галєгова, Ю. О.Нікітін – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 228 с.
30. Нова школа : концептуальні засади реформування середньої освіти – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://mon.gov.ua/Новини%202017/04/03/newschool-presentation-new-30-03-2017-\(2\).pdf](http://mon.gov.ua/Новини%202017/04/03/newschool-presentation-new-30-03-2017-(2).pdf)
31. Онишків З.М. Основи школознавства: Навчальний посібник для студентів педагогічних вузів / З.М.Онишків. – 3-є видання, доповнене і перероблене. – Тернопіль: Навчальна книга– Богдан, 2003. – 176 с.

32. Опис ключових змін в оновлених програмах початкової школи – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1-09-6pdf.pdf>
33. Опис ключових змін до навчальних програм (1-4 класи)». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola-2016-2/>
34. Опис ключових змін до орієнтовних вимог до оцінювання та методичних рекомендацій» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola-2016-2/>
35. Орієнтовні вимоги до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/img/zstored/files/1-2-08-i.pdf>
36. Павлютенков Є. М. Моделювання в системі освіти (у схемах і таблицях) / Є. М. Павлютенков. – Х. : Основа, 2008. – 128 с.
37. Пальчевський С. С. Педагогіка : навчальний посібник / С. С. Пальчевський – К. : Каравела, 2007.
38. Педагогіка : Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І.Сметанський, В.І.Шахов. – 3-є вид., випр. і доп. – Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2006. – 400 с.
39. Пекельна Г. В. Управління школою / Г. В. Пекельна, О. А Удод. – Дніпропетровськ : Альфа, 1998.
40. Підласий І. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя / І. Підласий. – Х. : Основа, 2010. – 360 с.
41. Посадова інструкція вчителя початкових класів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=457:2011-03-06-12-11-19&catid=24:normatdoc&Itemid=37
42. Початкова школа // Додаток 2 до листа Міністерства освіти і науки України. – 01.07. – 2014 р. – № 1/9 – 343 «Про організацію навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладів і вивчення базових дисциплін в основній школі» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mon.gov.ua/ua/messages/34119-struktura-2014frasl2015-navchalnogo-roku,-metodichni-rekomendatsiyi-schodo-organizatsiyi-navchalno-vihovnogo-protseesu-ta-vivchennya-bazovih-distsiplin-u-shkoli>
43. Презентація «Про новації у початковій школі» ». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola-2016-2/>.
44. Про недопущення перевантаження учнів початкових класів надмірним обсягом домашніх завдань. – 28.01.2014 № 1/9-72. – [Електронний ресурс] Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/39141/
45. Проект державного стандарту початкової загальної освіти (2017) - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.soippo.edu.ua/index.php/46-uncategorised/412-2013-05-28-10-25-41>.
46. Тягур Р.С. Основи менеджменту в освіті / Р. С. Тягур – Івано-Франківськ, 2007.

47. Управління навчальним закладом : навчально-методичний посібник : у 2-х ч.1. Абетака менеджера освіти / В. В. Григораш, О. М. Касьянова, О. І. Мармаза та ін. – Х. : Веста, Ранок, 2004. – 160 с.
48. Фіцула М.М. Педагогіка: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2007. – 560 с.
49. Ягупов В.В. Педагогіка : навчальний підручник. / В. В. Ягупов – К. : Либідь, 2003.
50. Якса Н. В.. Педагогічні теорії, системи й технології. Загальні основи педагогіки, дидактика, теорія виховання: курс лекцій / Н. В. Якса – Житомир, 2005.

ДОДАТКОВА:

1. Білова В. Педагогічний менеджмент: поняття і теоретичні засади // Рідна шк. – 2005. – №2. – С. 26-28.
2. Галіцина Л. В. Керівник: мистецтво взаєморозуміння / Людмила Галіцина. – К. : Шкільний світ, 2010. – 126 с.
3. Галіцина Л. В. Керівник: мистецтво планування / Людмила Галіцина. – К. : Шкільний світ, 2010. – 104 с.
4. Галіцина Л. В. Керівник: мистецтво стратегії і тактики / Людмила Галіцина. – К. : Шкільний світ, 2010. – 95 с.
5. Дзвінчук Д.І. Державне управління освітою в Україні: тенденції і законодавство: Навч. посіб. / Д.І. Дзвінчук. – К. : Нічлава, 2003. – 240 с.
6. Єльнікова Г.В. Основи адаптивного управління : Тексти лекцій. – Х. : Основа, 2004. – 128 с.
7. Керування освітою і шкільне врядування : [США] / Т.Серджиованні, М.Берлінгейм та ін. – Л. : Літопис, 2002. – 440 с.
8. Коломінський Н.П. Психологія менеджменту в освіті : Соц.-психол. аспект. – К. : МАУП, 2000. – 286 с.
9. Концепції та програми розвитку школи / укл. В. В. Григораш. – Х. : Вид. група «Основа», 2014. – 224 с.
10. Лізинський В.М. Ідеї до проектів і практика керування школою / В.М. Лізинський. – Харків: Ранок, 2007. – 160 с.
11. Організація навчально-виховного процесу: 3 досвіду роботи вищих навч. закладів I-II рівнів / М. Хоменко та ін.; Відп. за вип. В. Дзюба. – К., 2004. – 365 с.
12. Орлов П.І. Інформаційні системи та технології в управлінні освітою, бібл. справі : Наук.-практ. посіб / П.І. Орлов, О.М. Луганський. – Донецьк : Альфа-Прес, 2004. – 292 с.
13. Педагогічний портрет менеджера освіти / Луган.обл. держ. адміністрація. Голов.упр. освіти і науки. Луган. ін-т післядиплом. освіти; За ред. Т.Сорочан. – Луганськ : Знання, 2004. – 296 с.
14. Пікельна В.С. Управління школою / В.С. Пікельна, О.А. Удод. – Х. : Видавнича група «Основа», 2004. – 220 с.

15. Сухомлинський В.О. Розмова з молодим директором школи / В.О. Сухомлинський // Вибрані твори у 5-ти т. – К. : Рад. школа, 1978. – Т. 4. – С. 391-626.

16. Шкільна документація / упоряд. Н. Мурашко. – К. : Редакції загальнопедагогічних газет, 2003. – 112 с.

17. Школа майбутнього: [зб. нормат. док.] / [упоряд. Н. Л. Мурашко]. – К. : Шкільний світ, 2011. – 123 с.

18. Шналінський В.В. Психологія управління: Посібник для керівників навчальних закладів / В.В.Шналінський, К.А.Помазан. – Х. : Веста Видавництво «Ранок», 2002. – 126 с.

19. Щербань П.М. Прикладна педагогіка: Навч.-метод. посіб. для вищих навч. пед. закл. – К. : Вища шк., 2002. – 215 с.

20. Юридичний довідник керівника / упоряд. О. В. Смирнов ; відп. ред. Н. Л. Мурашко. – К. : Шкільний світ, 2005. – 120 с.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ:

1. Вчитель у мережі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/ulejconf>
2. Єдине освітнє інформаційне вікно України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.com>
3. Інформаційний портал «Знання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://znannya.info>
4. Освіта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
5. Організація методичної роботи в початковій школі [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://do.gendocs.ru/docs/index-24210.html> – Назва з екрану.
6. Освіта UA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua>
7. Освіта і Наука [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=93&Itemid=34
8. Педагогічна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pedlib.clx.ru>
9. Портал сучасних педагогічних ресурсів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.intellect-invest.org.ua>
10. Школознавство (лекції) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studentam.net.ua/content/category/23/215/85/>